

Austrheim kommune
Sætremarka 2
5943 AUSTRHEIM

Oppstart av Temaplan for klima og energi for Austrheim kommune

Vi viser til brev datert 06.04.2021 om oppstart av Temaplan for klima og energi for Austrheim kommune.

Klimaomstilling

Klimautfordringane er ein av dei største utfordringane menneskeheita har stått ovanfor. Noreg har forplikta seg gjennom Paris-avtalen, både knytt til utsleppsreduksjon og klimatilpassing. Å stoppe klimaendringane (Berekraftsmål nr.13) vert avgjerande for å lykkast med miljømessig berekraft. Klimaomstilling omhandlar både tiltak for å redusere klimagassutslepp, klimatilpasse samfunnet og stimulere til ei samfunnsendring på vegen til eit nullutsleppssamfunn. Samstundes skal kommunen legge til rette for effektiv energibruk og ivareta naturmangfaldet i kommunen. I utviklingsplanen til Vestland fylkeskommune er mål 2 *klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling*. Planen bør definere generelt mål knytt til korleis kommunen skal jobbe med miljømessig berekraft, og kva rolle kommunen skal ta i arbeidet med klimaomstilling av samfunnet. Dette inkluderer både ambisiøse mål for utsleppsreduksjon og korleis kommunen skal jobbe for å sikre kommunesamfunnet frå klimaendringane.

Føre-var-prinsippet ligg her til grunn, og framskrivingane for dykkar område finn de i dei regionale [klimaprofilane](#) utforma av Norsk Klimaservicesenter. Vi oppmodar dykk også til å vurdere kvar klimarisiko kommunen kan vere utsett for, både fysisk og økonomisk. Kommunalbanken har etablert ei eiga nettside for dette, les meir [her](#).

Klimatilpassing

Klimaendringar vil få betydning for dei langsiktige utfordringane, mål og strategiar som kommunen skal inkludere i samfunnsdelen. Planen må innehalde overordna kunnskap om venta endringar og konsekvensar for samfunnet. Dette kan t.d vere korleis klimaendringar påverkar næringslivet. Arealbruk og økosystem som er viktige for klimatilpassing bør kartleggast for å kunne gjere prioriteringar. Områder som våtmark, elvebreidder og skog kan dempe effekten av klimaendringar, og dette må ivaretaast inn i arealplanlegginga. I Statlege planretningslinjer for (SPR) klima- og energiplanlegging og klimatilpassing (§ 4.3) vert spesielt naturbaserte løysingar løfta fram som viktige, både for å ta opp CO₂ og for å dempe effektane av klimaendringane (eks. overvatn og flaum).

«Bevaring, restaurering eller etablering av naturbaserte løysingar (slik som eksisterende våtmarker og naturlige bekker eller nye grønne tak og vegger, kunstige bekker og basseng mv.) bør vurderes. Dersom andre løysningar velges, skal det begrunnes hvorfor naturbaserte løysingar er valgt bort.»

Planen bør inkludere klimatilpassing ut over det som går på samfunnsikkerheit (sikring mot skred, flaum osv.). Klimatilpassing inneber og t.d. fukt og råteskadar på bygg og kulturminner, overvasshandsaming og rom til at artar kan bevege seg nordover eller oppover landskapet ved temperaturauke.

Rapportar frå FN's klimapanel (IPCC) nemner mellom anna desse endringae på naturmangfald som følge av klimaendringar: *Trærne får blader tidligere, og frukttrær blomstrar tidligere enn før, spesielt i nordligere strøk. Tregrensa har trukket seg oppover. Trekkfuglene kommer tidligere, og spredningen av fremmede arter på land har økt. Dyreplankton, fisk og sjøfugl har flyttet seg nordover, og planteplankton har forandret livssyklus.*

Naturbaserte løysingar for klimatilpassing betyr å bruke naturen si eiga evne til å demme opp for endringane som skjer som følgje av klimaendringar. Fleire av desse løysingane er og løysingar som er integrert klimatilpassing og utsleppsreduksjon, t.d. bruk av verneskog mot skred, eller bevaring og restaurering av my som flaumdempende tiltak. Me oppmodar difor til å sjå klimatilpassing i samanheng med utsleppsreduksjon/opptak av klimagassar. Dette kan ein gjere med [naturbaserte løysingar for klimatilpassing](#), god arealplanlegging og forvaltning av viktige områder.

Utsleppsreduksjon

Vestland fylkeskommune har i utviklingsplanen sett mål om nullutslepp innan 2030. Fylkeskommunen treng alle kommunar med på laget for å nå dette målet, og håpar at Austrheim kommune ynskjer å vere med på dette.

I klimaplanen er det viktig å få oversikt over kva utsleppa i kommunen er, og kva sektorar som har dei største utsleppa. I tillegg kan kommunen sjølv kartlegge indirekte utslepp, eller forbruksbaserte utslepp. Når kommunen skal sette seg mål for utsleppsreduksjon er det viktig å vere tydeleg på kva målet gjeld, er det reduksjon innan kvotepliktig eller ikkje kvotepliktig sektor det er snakk om. Skal de ta utgangspunkt i dei direkte utsleppa, eller inkludere dei indirekte og. I tillegg bør målet om utsleppsreduksjon blir arbeida med, både for kommunen som organisasjon, men og for heile kommunen som geografisk område. Her har kommunen som samfunnsutviklar ei sentral rolle.

Uavhenging om dei indirekte utsleppa er inkludert i målet om utsleppsreduksjon, bør planen ta føre seg forbruksbaserte utslepp.

Kommunen kan skaffe oversikt over sine historiske klimagassutslepp (direkte utslepp frå kommunen som geografisk område) gjennom statistikk frå Miljødirektoratet, les meir [her](#).

Energi

Planen bør inkludere informasjon om energisystem, energiforsyning, samt forbruk og framskriving av energi innan kommunen sine grenser. Det er og mogleg å inkludere ein oversikt over tilgang på miljøvennlige energiresurser. Kommunen kan òg sette mål for reduksjon av energibruk og greie ut potensiale og areal som er eigna til for energiproduksjon av fornybare energikjelder. I desse utgreiingane er det viktig å inkludere utbygginga og produksjonen sin verknad på naturmangfald. Ved planlegging i tett bebygde områder vil det vere spesielt aktuelt å nytte alternative energikjelder som fjordvarme eller fjernvarme.

Sosial berekraft og klimaomstilling

I arbeidet med berekraft skal vi ta omsyn til både miljømessig, sosial og økonomisk berekraft. Knytt til sosial berekraft og klimaomstilling har kommunane ei sentral rolle som samfunnsutviklar, og vi oppmodar om at de inkluderer dette i planen. Tiltaka for å lukkast med klimaomstilling skal ikkje gå ut over innbyggjarane og kommunesamfunnet på ein urettferdig måte. Kommunen kan legge til rette for haldningsendring hjå innbyggjaren, samt sikre medverknad når tiltaka skal vedtakast og gjennomførast. Dette vert spesielt viktig når det er kvardagen til innbyggjarane eit eventuelt tiltak vil påverke.

Eit døme på dette kan vere bygging av sykkelveg, som ofte blir gjort som eit tiltak for å redusere utslepp. Potensialet i utsleppsreduksjon ligg i funksjonaliteten til sykkelvegen. Gjer den reisetida lenger enn med bil, kan ein sykle innom butikk, barnehage og arbeidsplass på ein enkel måte, er det gode tilhøve for å parkere sykkelen trygt og tørt når ein er framme? Dette er faktorar som påverkar kor mykje sykkelvegen blir nytta – og dermed kor mange som vel sykkel framfor bil. Eit anna døme kan vere å bruke regnbed for å infiltrere vatn ved ein skule eller bibliotek, plante bie-venlege blomar i eit område – og informere om kvifor ein har gjort dette tiltaket. Å kommunisere viktigeita av slike tiltak aukar bevisstgjeringa og er haldningsendrande arbeid.

Folkehelse

For å nå berekraftmåla er det viktig å ta omsyn til alle dimensjonane av berekraft samstundes. Når det kjem til folkehelse og klima er det fleire koplingar som vil vere relevant å ta med inn i planarbeidet. Dette består både av sosiale og fysiske aspekt.

[I folkehelseoversikta til Vestland fylkeskommune](#) kom det mellom anna fram at tryggleik er viktig, og då tryggleik i nærområde og for naturhendingar. Naturhendingar som kan påverke tryggleiken vil auke i frekvens grunna klimaendringar, og dette er eit viktig perspektiv å ha med seg vidare.

I tillegg er det sosiale, med møteplassar, friluftsliv og tilgang på natur viktig innan folkehelse og bør koplust til klimaarbeidet. Her for eksempel tilrettelagte nærturområder med informasjon om artsmangfald, urørte naturområde ein kan vandre i, ein benk nær stien og overvasshandsaming med opne løysingar som kan skape områder for fellesskap. Som ein del av arbeid med kunnskapsgrunnlag til klimaplanen kan det vere føremålstenleg å kartlegge områder med t.d rikt artsmangfald, rekreasjonsverdi og anna tverrfagleg, slik at ein kan inkludere områder som er viktig for det sosiale. Klimaendringar vil truleg gi auka problem med sjukdom for enkelte, som større utbreiing av artar som t.d flått, endra pollensesong og nye artar av pollen kan dukke opp.

Klimarekneskap og klimabudsjett

Kommunen bør utarbeide klimarekneskap og klimabudsjett som koplust til det årlege budsjettjulet i kommunen. Dette sikrar oppfølging og rapportering knytt til klimamåla som blir satt. Les meir om rettleiar for bruk av klimabudsjett som styringsverktøy [her](#).

Kommunen si rolle

Klimaomstilling er eit leiaransvar, og ikkje eit ansvar som skal vere avhengig av lokale eldsjeler. Vestland fylkeskommune har utarbeida ei [liste for tiltak for å redusere utslepp i kommunen](#). For å nå klima- og miljømåla kan det offentlege bidra gjennom innkjøp. Kommunen er ein stor innkjøparar, og kan på denne måte etterlyse varer og tenester som tek omsyn til klimautfordringane. DigDir har ei eiga fagside for offentlege innkjøp kalla www.anskaffelser.no Her kan ein mellom anna finne miljøkriterier for ulike innkjøp og tips til innkjøpsprosessen. Kommunen har stor innkjøpsmakt og kan nytte grøne innkjøp til å gå føre. Kvar krone kommunen nyttar kan påverke klimafotavtrykket til kommunen.

Nyttige verktøy

- [Utsleppsreknesak for kommunar og fylkeskommunar - Miljødirektoratet](#). Data med 2020-kommunegrensar vil bli tilgjengeleg innan utgangen av mars 2020, samtidig som 2018 tala publiserast
- [Klimarisiko i kommunen - Kommunalbanken](#): ei innføring i kva slags klimarelaterte risikoar vi i Norge bør førebu oss på, og korleis dette angår kommunane.
- [Rettleiar til SPR \(klimatilpassing\)](#): Korleis ta omsyn til klimaendringar i plan.
- [Klimaprofil Hordaland](#)

Ta gjerne kontakt dersom de ynskjer å diskutere planarbeidet undervegs. Lukke til vidare med arbeidet!

Med helsing

Eva Katrine Ritland Taule
fagleiar

Ragnhild Berge Feidje
rådgjevar

Brevet er elektronisk godkjent og har difor inga handskriven underskrift

Kopi til:

Statsforvaltaren i Vestland Njøsavegen 2